

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka 77. stavak (1) točka f) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 94/14 i 47/23), na sjednici održanoj 21. ožujka 2024. godine, usvojio je

IZVJEŠĆE O RADU USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2023. GODINU

1. UVODNI DIO

Temeljni zadatak Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u 2023. godini bio je realizacija utvrđenih ciljeva Suda, definiranih Srednjoročnim planom rada Ustavnog suda za razdoblje od 2023. do 2025. godine, i to:

Srednjoročni cilj: Zaštita ustavnih načela i vrijednosti i jačanje vladavine prava

Specifični cilj: Osiguranje zaštite ustavnih načela i vrijednosti

Program: Rješavanje predmeta iz ustavnosudske nadležnosti

Unatoč svim organizacijskim prilagodavanjima i dodatnim naporima svih sudaca i uposlenih, Ustavni sud nije uspio ostvariti strateške ciljeve postavljene Planom rada za 2023. godinu u segmentu rada na predmetima. Razlog za to je neizvršavanje obveze imenovanja upražnjenih sudačkih pozicija, što je izravno utjecalo na dinamiku rada na predmetima.

Naime, iako je Ustavni sud već godinama izložen različitim političkim napadima i pritiscima, oni su tijekom 2023. godine dosegli kulminaciju. Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH i Narodna skupština Republike Srpske dulje od godinu dana nisu izabrali suce koji trenutno nedostaju u Ustavnom sudu, što je njihova ustavnopravna obveza. Dodatno, Narodna skupština Republike Srpske na različite načine vrlo otvoreno uvjetuje rad Ustavnog suda političkim ustupcima. To uvjetovanje i pritisci uključuju zahtjev upućen sucu Ustavnog suda da dâ ostavku, te provođenje zakonodavnog postupka donošenja Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda.

Unatoč navedenim, otežanim okolnostima, Ustavni sud je, iako u smanjenom opsegu, uspio osigurati nužno funkcioniranje u segmentu rada na predmetima. Istodobno, s uspjehom su provedene značajne aktivnosti putem kojih Sud promovira svoju doktrinu, iskustvo i praksu u domeni vladavine prava i zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, te aktivnosti u segmentu unapređenja organizacije rada i uvjeta rada.

2. RAD NA PREDMETIMA IZ NADLEŽNOSTI SUDA

Plan rada Ustavnog suda za 2023. godinu bio je utemeljen na specifičnom cilju utvrđenom Srednjoročnim planom rada Ustavnog suda za razdoblje od 2023. do 2025. godine, a to je osiguranje zaštite ustavnih načela i vrijednosti. U okviru navedenog specifičnog cilja, temeljne aktivnosti i ciljevi Ustavnog suda planirani za 2023. godinu bili su usmjereni na realizaciju projekta „Rješavanje predmeta iz ustavnosudske nadležnosti“.

Kako bi se ostvario taj cilj, budući da Ustavni sud odlučuje na sjednicama, održano je ukupno 20 sjednica, od čega 10 plenarnih i 10 sjednica Malog vijeća. Sjednice Velikog vijeća i dalje nije bilo moguće održavati s obzirom na to da od studenog 2022. godine pa do dana izvješćivanja nije imenovano dvoje domaćih sudaca umjesto onih koji su 2022. godine otišli u mirovinu. Međutim, Ustavni sud je održao planiranu dinamiku održavanja sjednica iz Plana za 2023. godinu (šest plenarnih sjednica, 16 sjednica Velikog vijeća i 16 sjednica Malog vijeća), s tim što je povećao broj plenarnih sjednica i sjednica Malog vijeća.

Iako je opredjeljenje suda iz Plana za 2023. godinu bilo da se predmeti u pravilu rješavaju kronološkim redom, Ustavni sud se zbog nepopunjenosti sastava Suda morao prilagoditi nastaloj situaciji. Zbog toga je na plenarnim sjednicama odlučivano o predmetima koji su prioritetni i koji su prema Pravilima nedopustivi po nekoj osnovi.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine primljeno je ukupno 5497 predmeta, od čega 32 U predmeta i 5465 AP predmeta. U istom razdoblju ukupno završenih predmeta je bilo 1510, od čega 24 U predmeta i 1486 AP predmeta. U pogledu vrste odluka donesenih u riješenim predmetima, u okviru apelacijske nadležnosti je donesena ukupno 161 odluka o dopustivosti i meritumu i 303 odluke o dopustivosti. U okviru nadležnosti za ocjenu ustavnosti, doneseno je 13 meritornih odluka i četiri odluke o dopustivosti. Odlučujući u pojedinačnim slučajevima o poštovanju ustavnih prava i sloboda, Ustavni sud je nalagao mjere za otklanjanje posljedica kršenja tih prava i utvrđivao standarde čija su primjena i poštovanje obvezujući.

Važno je naglasiti da u vrijeme izrade ovog izvješća Ustavni sud ima 2888 pripremljenih odluka, od čega su 624 meritorne i 2264 odluke o dopustivosti. Te odluke obuhvaćaju veći broj predmeta jer su mnogi urađeni kao grupne odluke. Također, te odluke obuhvaćaju i sve predmete primljene u 2021. godini, što znači da je Ustavni sud, unatoč navedenim problemima, bio u mogućnosti održati vrijeme rješavanja od dvije godine od dana prijema predmeta. Međutim, budući da Ustavni sud, kako je već rečeno, odlučuje jedino na plenarnim sjednicama, samo ograničeni broj predmeta je bilo moguće iznijeti na svaku od tih sjednica pa u tim pripremljenim predmetima još nije donesena konačna odluka. Naime, broj odluka koje se mogu uputiti na plenarnu sjednicu determiniran je prevođenjem jer za odlučivanje na plenarnim sjednicama svi materijali moraju biti prevedeni na engleski jezik. U svezi s tim, Ustavni sud je angažirao i dodatne prevoditelje kako bi se što više odluka moglo pripremiti za odlučivanje na plenarnim sjednicama.

Navedeni podaci pokazuju da je, unatoč teškoćama u odlučivanju, Ustavni sud poduzeo određene mjere kako bi se predmeti redovno obrađivali. U svezi s tim, treba naglasiti da su unaprijeđeni način obrade predmeta u Tajništvu i usavršeni modeli pripreme nacрта odluka Ustavnog suda rezultirali daljnjim unapređenjem organizacije rada i prilagođavanjem novim potrebama Ustavnog suda, kako je to i bilo predviđeno Planom rada.

Detaljniji podaci o radu na predmetima iz nadležnosti Ustavnog suda tijekom 2023. godine sadržani su u Statističkom izvješću, koje je prilog ovog Izvješća i čini njegov sastavni dio.

3. IZVRŠENJE ODLUKA USTAVNOG SUDA

Ustavni sud je u 2023. godini napravio cjelovitu reviziju izvršenja odluka Ustavnog suda pa je na plenarnoj sjednici održanoj 13. srpnja 2023. godine usvojio ažurirano Izvješće o izvršenju odluka Ustavnog suda za razdoblje od srpnja 2022. godine, kada je bilo usvojeno posljednje izvješće o izvršenju, pa do 30. lipnja 2023. godine. Izvješćem je konstatirano da je neizvršeno osam odluka o ocjeni ustavnosti i 31 odluka iz apelacijske nadležnosti.

Prema posljednjem izvješću usvojenom u srpnju 2022. godine bilo je neizvršeno 60 odluka iz apelacijske nadležnosti koje se odnose na tzv. vojne stanove. Međutim, Ured zastupnika/agenta Vijeća ministara pred Europskim sudom za ljudska prava (Ured zastupnika/agenta) obavijestio je Ustavni sud da je Komitetu ministara Vijeća Europe dostavljen „revidirani akcioni plan za tu grupu predmeta“. S obzirom na to da izvršenje tih odluka podliježe nadzoru Komiteta ministara, Ustavni sud je zaključio da će se ti predmeti staviti u poseban status „provjere“ sve dok se s Uredom zastupnika/agenta ne dogovori kako da se konačno zatvore ti predmeti.

Osim toga, Ustavni sud je u izvješću iz srpnja 2023. godine konstatirao da je Ustavni sud u 24 odluke o ocjeni ustavnosti donio rješenja o neizvršenju. U 11 predmeta Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine je obavijestilo Ustavni sud da je donijelo naredbu o neprovođenju istrage. U ostalim predmetima nema obavijesti o postupanju Tužiteljstva BiH.

Također, u izvješću iz srpnja 2023. godine je navedeno da je Ustavni sud donio rješenja o neizvršenju u ukupno 98 AP predmeta. Tužiteljstvo BiH je obavijestilo Sud da je u 84 predmeta donijelo naredbu o obustavljanju, odnosno neprovođenju istrage. U ostalim predmetima Ustavni sud nije obaviješten o postupanju Tužiteljstva BiH.

Treba naglasiti da je Ustavni sud nastavio s već ustanovljenom praksom – odlukama o meritumu i rješenjima o neizvršenju odluka nastojalo se utjecati na njihovu izvršnost. U svezi s tim, Ustavni sud je odlukama u kojima je nekom subjektu naložio da apelantu isplati novčani iznos kao satisfakciju za utvrđeno kršenje ustavnih prava istodobno:

- odredio da nakon isteka roka za plaćanje (nematerijalne štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku) počinju teći zakonske zatezne kamate na dosuđeni iznos

- odredio da nakon isteka roka za plaćanje odluka Ustavnog suda predstavlja izvršnu ispravu, u smislu Zakona o izvršnom postupku, na temelju koje apelant može pokrenuti postupak prinudnog izvršenja na redovnom sudu i

- odredio da se rješenje o neizvršenju odluka u kojima je Ustavni sud dao nalog nekom subjektu za postupanje dostavlja i Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine.

U lipnju 2023. godine Ustavni sud je, uz podršku Ureda Europske unije u Bosni i Hercegovini, održao konferenciju pod nazivom „Izvršenje odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine“. Na Konferenciji su usvojeni sljedeći zaključci i preporuke:

„**Polazeći od toga** da su prema Ustavu Bosne i Hercegovine i Pravilima Ustavnog suda:

- odluke Ustavnog suda BiH konačne i obvezujuće,
- da je svaka fizička i pravna osoba dužna poštovati odluke Ustavnog suda,
- da su svi organi vlasti dužni, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom, provoditi odluke Ustavnog suda,
- da je Kaznenim zakonom BiH neizvršenje odluka Ustavnog suda, odnosno sprečavanje da se takva odluka izvrši ili da se na drugi način onemogućava njezino izvršenje predviđeno kao kazneno djelo,

sudionici su zaključili da održavanje konferencije na kojoj su sudjelovali predstavnici zakonodavne, sudske i izvršne vlasti predstavlja veoma značajan početni korak u otvaranju diskusije u kojoj su sudionici imali priliku istaknuti ono što je bitno s njihove točke gledišta, probleme s kojima su se susretali i s kojima se susreću u tom segmentu. Konferencija je doprinijela povećanju razumijevanja značaja izvršenja odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Na temelju izlaganja panelista i postavljenih pitanja sudionika mogu se izvesti sljedeći zaključci:

1. Konferencija je prvi u nizu planiranih događaja o temi izvršenja odluka Ustavnog suda. Imajući u vidu kompleksnost tog pitanja i raznovrsnost subjekata koji imaju ulogu u izvršenju odluka Ustavnog suda, nakon konferencije je potrebno održavati daljnje aktivnosti koje mogu doprinijeti rješavanju tog veoma značajnog pitanja za vladavinu prava.

2. Izvršavanje odluka Ustavnog suda, redovnih sudova, kao i pravomoćnih i izvršnih akata drugih organa predstavlja poštovanje načela vladavine prava i pravne države.

3. Načelno se može konstatirati da je proglašavanjem nekog zakona ili drugog akta neustavnim, odnosno njegovim uklanjanjem iz pravnog sustava odluka Ustavnog suda time izvršena. Međutim, to istodobno ne znači da je odluka stvarno provedena, odnosno da je ispoštovana. Poznate su faktičke situacije u kojima organi vlasti zanemare pravne razloge odluke Ustavnog suda i konstantno (kao vid neslaganja i u namjeri neprovođenja odluka Ustavnog suda) usvajaju suštinski jednake propise i odluke u usporedbi s onima koji su odlukom Ustavnog suda proglašeni neustavnim, odnosno uklonjeni iz pravnog sustava. Na taj način se odluke suštinski ne poštuju i ne provode, te se svjesno i ciljano iskazuje namjera i proizvodi privid koji nije teško prepoznati.

4. Izvršna i zakonodavna vlast ima posebnu odgovornost da pravovremenim predlaganjem i usvajanjem ustavnih rješenja umjesto zakona ili pojedinih njihovih odredaba koje je Ustavni

sud proglasio neustavnim i eventualno ukinuo onemogućni nastanak i trajanje pravnih praznina zbog kojih prava i interesi građana, funkcioniranje institucija, a posebno rad redovnih sudova mogu biti ugroženi.

5. Zbog složene zakonodavne procedure (što uključuje izradu, utvrđivanje prijedloga, te parlamentarnu raspravu itd.) čini se da rok od šest mjeseci koji Ustavni sud BiH odredi za usuglašavanje zakona s Ustavom, iako moguć, najčešće nije dovoljan. Od Ustavnog suda se očekuje da preispita Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o tom pitanju i da tamo gdje ima osnove i potrebe ubuduće određuje dulji rok.

6. Resorna ministarstva se obvezuju da odmah po objavi odluke u 'Službenom glasniku Bosne i Hercegovine' poduzmu radnje iz svoje nadležnosti radi pripreme nacrtu izmjena i dopuna zakonskih odredaba s ciljem izvršavanja odluka Ustavnog suda. Međutim, nedjelovanje zakonodavnih tijela u slučajevima dugogodišnjeg neizvršenja odluka Ustavnog suda primarno karakterizira nedostatak političke volje da se izvrše i poštuju neke odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

7. Stav Tužiteljstva BiH je da je veoma teško utvrditi kaznenu odgovornost u slučajevima neizvršenja odluke Ustavnog suda kojom je zakonodavnom ili izvršnom tijelu naloženo da izmijeni opće pravne akte. Problem u tim slučajevima je individualizacija odgovornosti i to što je Kazneni zakon BiH ograničio odgovornost na službenu osobu. Konstatirano je da ne postoji dovoljna sudska praksa na temelju koje bi te poteškoće u procesuiranju bile otklonjene, što bi Tužiteljstvu BiH olakšalo efikasnije procesuiranje tog kaznenog djela.

8. Donošenje novih zakona u svezi s duljinom trajanja postupka bi trebalo omogućiti ubrzanje sudskih postupaka i djelotvornije izvršenje sudskih odluka. Efikasnost tih novih zakona može biti upitna ukoliko se jasno ne uredi nadležnost odlučivanja te ukoliko Ustavni sud BiH ponovno bude stavljen u poziciju da utvrđuje kršenje prava na pravično suđenje.

9. U sprečavanju navedenih problema ključnu ulogu imaju zakonodavna i izvršna vlast, kao i Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće (VSTV), u čijoj je nadležnosti efikasno organiziranje rada redovnih sudova u Bosni i Hercegovini.

10. Kada su u pitanju tzv. vojni stanovi, nedostatak adekvatnog zakonskog rješenja ne smije obeshrabrili redovne sudove da rješavaju takve predmete. U tim slučajevima redovni sudovi trebaju uzeti u obzir standarde Europskog suda za ljudska prava i praksu Ustavnog suda BiH kada je u pitanju visina naknade. Suprotno postupanje pokreće pitanje poštovanja prava na imovinu. Navedena obveza redovnih sudova proizlazi iz ustavne obveze izravne primjene Europske konvencije.

11. Problem višestrukog vraćanja predmeta pred redovnim sudovima je također ozbiljan problem koji doprinosi duljini trajanja postupka, utvrđenju kršenja prava na suđenje u razumnom roku i nalaganju isplate naknade nematerijalne štete.

12. Redovni sudovi su u skladu sa člankom 72. Pravila Ustavnog suda dužni poštovati pravna shvaćanja Ustavnog suda u situaciji kada Ustavni sud utvrdi povredu, ukine osporenu odluku i vrati je redovnom sudu na ponovno postupanje.

Iz zaključaka proizlazi da je u Bosni i Hercegovini potreban sistemski pristup rješavanju tog sistemskog problema s jasnim konceptom konkretnih mjera koje treba poduzimati da bi se umanjila i, ako je moguće, eliminirala umišljajna ili uslijed propuštanja prisutna praksa,

odnosno pojava neizvršenja sudskih odluka. S ciljem rješavanja problema neizvršenja odluka Ustavnog suda potrebno je poduzeti sljedeće korake:

1. Svi organi javne vlasti, organizacije civilnog društva i društvo u cjelini moraju nastaviti kontinuirano raditi i djelovati na promociji i afirmaciji opće pravne kulture, a naročito kulture provođenja sudskih odluka.

2. Ustavni sud, u suradnji s drugim organima i institucijama, treba i dalje imati proaktivnu ulogu u praćenju izvršenja i u izvršenju svojih odluka.

3. Ustavni sud treba, u slučajevima u kojima je to primjereno, razmotriti mogućnost dodatnog preciziranja naloga za izvršenje koji se daju nadležnim organima vlasti kako bi na taj način doprinio ubrzanju postupka izvršenja odluka Ustavnog suda.

4. Iznimno, kada Ustavni sud utvrdi neustavnost zakona i javna vlast ne ispoštuje rok za izvršenje, a postoji mogućnost nastanka neotklonjive štete ili ozbiljnih kršenja ljudskih prava, Ustavni sud bi trebao razmotriti donošenje privremenih rješenja kao nužnih prijelaznih mjera.

5. Kao pojedinačne mjere, nadležni organi vlasti bi trebali sačiniti analizu konkretnih prepreka za izvršenje pojedinačnih odluka Ustavnog suda i aktivno poduzimati radnje s ciljem utvrđivanja nacрта/prijedloga propisa koji vode izvršenju odluka Ustavnog suda.

6. Kao opća mjera potrebna je implementacija adekvatnijih mehanizama izvršenja odluka Ustavnog suda iz apstraktne nadležnosti, koji će uključivati odgovornost za nadzor i pravne posljedice za nepoštovanje tih zahtjeva. Time bi se u značajnoj mjeri optimiziralo izvršenje i spriječile štetne posljedice, te značajno olakšao eventualni kazneni progon zbog neizvršenja odluka Ustavnog suda. U tom pravcu bi trebalo razmotriti usvajanje zakonskih rješenja kojim bi te procedure bile detaljno propisane.

7. Institucije kaznenog progona bi trebale ulagati dodatne napore s ciljem razjašnjavanja postojećih dilema u procesuiranju kaznenog djela neizvršenja odluka Ustavnog suda.

8. Izvršenju odluka Ustavnog suda mogle bi doprinijeti sljedeće mjere koje se odnose na redovne sudove:

a) Usvajanje tehničko-organizacijskih mjera (npr. povećanje broja sudaca, uspostava novih informacijskih sustava upravljanja predmetima i sl.).

b) Donošenje zakona o duljini trajanja postupka tamo gdje nisu donijeti. Zakonsko predviđanje novog suđenja potencijalno otvara pitanje 'suđenja u suđenju', što može rezultirati novim kršenjima prava na pravično suđenje u razumnom roku.

c) Rasterećenje redovnih sudova.

d) Sve razine javne vlasti bi trebale preciznije utvrditi svoju obvezu plaćanja kompenzacija i u svezi s tim povećati svoje budžete za te namjene (uključujući i izmjenu procesnih zakona radi ubrzanja suđenja).“

4. AKTIVNOSTI SURADNJE I PROMOCIJE ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA, TEMELJNIH SLOBODA I VLADAVINE PRAVA

Međunarodna multilateralna i bilateralna suradnja, kao i učešće na međunarodnim konferencijama, stručnim i znanstvenim skupovima je prostor u okviru kojeg Ustavni sud kontinuirano promovira svoju doktrinu, iskustvo i praksu, posebno u domeni vladavine prava,

zaštite i promoviranja značaja poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Na taj način Ustavni sud kontinuirano daje svoj doprinos europskoj civilizacijskoj i pravnoj stečevini.

Ustavni sud aktivno sudjeluje u radu Mreže najviših europskih sudova u okviru Europskog suda za ljudska prava (Mreža), primarno putem odgovora na zahtjeve Mreže u svezi s određenim pravnim pitanjima. Ustavni sud putem Mreže tjedno dobiva i relevantnu praksu Europskog suda za ljudska prava, koja je veoma korisna za rad Ustavnog suda.

Nastavljena je suradnja s Venecijanskom komisijom davanjem informacija na upite članova Komisije u svezi s uređenjem određenih pravnih pitanja u Bosni i Hercegovini, te pripremom odluka Ustavnog suda za bilten Venecijanske komisije koji se tiska tri puta godišnje.

Ciljevi i zadaci iz Plana rada Ustavnog suda za 2023. godinu u dijelu suradnje su gotovo u cjelini ispunjeni.

4.1. Bilateralna i multilateralna suradnja

Ustavni sud od 1997. godine kontinuirano surađuje s ustavnim, odnosno drugim najvišim nacionalnim sudovima koji obavljaju funkcije ustavnog sudstva u drugim zemljama. Također surađuje s Vijećem Europe, a naročito s Europskim sudom za ljudska prava i Europskom komisijom za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija). Ustavni sud je član Europske konferencije ustavnih sudova i Svjetske konferencije ustavnih sudova. Surađuje i s drugim međunarodnim organizacijama i institucijama.

Počevši od 2017. godine, Ustavni sud BiH, zajedno sa AIRE centrom, organizira godišnje konferencije najviših sudova u BiH u okviru Pravosudnog foruma za Bosnu i Hercegovinu. Cilj Forumu je unapređenje suradnje između najviših sudskih instanci i harmonizacija sudske prakse u Bosni i Hercegovini kako bi ona bila ujednačena s europskim standardima.

U 2023. godini Ustavni sud je nastavio suradnju, prije svega, s ustavnim sudovima iz zemalja regije, te drugim europskim ustavnim sudovima, Europskim sudom za ljudska prava, institucijama Vijeća Europe i Venecijanskom komisijom, te je po pozivu i u organizaciji navedenih subjekata sudjelovao u sljedećim događajima:

Siječanj

Predsjednica Ustavnog suda boravila je u radnom posjetu Europskom sudu za ljudska prava u Strasbourgu povodom otvaranja sudske godine Europskog suda. U okviru navedenog događaja održan je seminar pod nazivom „Suci kao čuvari demokracije putem zaštite ljudskih prava”.

Ožujak

Predsjednica Ustavnog suda, registrar, šefica Kabineta predsjednika i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu Ustavnog suda sudjelovali su u radu godišnje konferencije „Djelotvorno oduzimanje imovinske koristi na Zapadnom Balkanu“, koja je održana u Sarajevu u organizaciji AIRE centra. U okviru Konferencije predsjednica je izložila referat koji se odnosio na značaj prakse Ustavnog suda BiH i Europskog suda za ljudska prava u predmetima koji se odnose na imovinu stečenu kriminalnom djelatnošću.

Predsjednica i dopredsjednici Ustavnog suda boravili su u studijskom posjetu Vrhovnom sudu Ujedinjenog Kraljevstva.

Travanj

Generalna tajnica i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu sudjelovale su na 20. sastanku Zajedničkog vijeća za ustavno sudstvo Europske komisije za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija), koji je održan u Sofiji.

Svibanj

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika sudjelovale su na konferenciji „Klimatske promjene kao izazov za ustavno pravo i ustavne sudove”, koja je održana u Berlinu.

Lipanj

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika sudjelovale su u radu Drugog foruma o rodnoj ravnopravnosti za Zapadni Balkan, koji je organizirao AIRE centar uz podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

Šefica Kabineta predsjednika je sudjelovala na Forumu Mreže najviših europskih sudova u Strasbourgu.

Rujan

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu sudjelovale su u radu konferencije „Uloga pravosuđa u izvršenju presuda Europskog suda za ljudska prava”, koja je održana u Rigi, Latvija.

Listopad

Predsjednica i dopredsjednik Ustavnog suda BiH sudjelovali su u radu Regionalne konferencije o temi „Zaštita prava na privatnost“, koja je održana u Budvi, Crna Gora.

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika sudjelovale su u radu seminara „Sudski dijalog putem mehanizma savjetodavnih mišljenja u skladu s Protokolom broj 16”, koji je organizirao Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu.

Dopredsjednik Ustavnog suda i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu sudjelovali su u radu Međunarodne konferencije „Doprinos ustavnih sudova u zaštiti i jačanju temeljnih vrijednosti demokracije, vladavine prava i temeljnih ljudskih prava i sloboda“, koja je održana u Prištini, Kosovo.

Predsjednica i dopredsjednici Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika sudjelovali su u radu Forumu balkanskih ustavnih sudova, koji je održan u Sofiji, Republika Bugarska. Tema Forumu bila je „Iskustvo zemalja o omogućavanju pristupa građana ustavnom pravosuđu“.

Studeni

Dopredsjednik Ustavnog suda sudjelovao je na Međunarodnoj konferenciji o temi „Ljudska prava: europska perspektiva“, koja je održana u Varšavi, Poljska.

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika prisustvovala su svečanosti i međunarodnoj konferenciji povodom obilježavanja 60 godina Ustavnog suda Republike Srbije. Dopredsjednik Ustavnog suda i viši pravni savjetnik sudjelovali su u radu konferencije „Sveobuhvatna i efikasna ustavna žalba kao sredstvo za povećanje pravne zaštite građana“, koja je održana u Skoplju, Sjeverna Makedonija, u organizaciji Njemačke fondacije za međunarodnu pravnu suradnju (IRZ) i Ustavnog suda Republike Sjeverne Makedonije.

Dodatno, dopredsjednik Ustavnog suda kao član Europske komisije za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija) u ime Bosne i Hercegovine sudjelovao je na redovnim plenarnim sjednicama Komisije u ožujku, listopadu i studenom 2023. godine.

4.2. Ostala suradnja

Tijekom izvještajnog razdoblja ostvaren je niz kontakata s diplomatskim predstavnicima u Bosni i Hercegovini. U posjetu Ustavnom sudu bilo je više veleposlanika stranih zemalja i međunarodnih organizacija sa sjedištem u Bosni i Hercegovini. U izvještajnom razdoblju Ustavni sud su posjetili:

- Delegacija Ureda specijalnog izvjestitelja Ujedinjenih naroda za promociju i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u borbi protiv terorizma, koju je predvodila specijalna izvjestiteljica Fionnuala Ní Aoláin, koju su u posjet primili predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić i dopredsjednici Mirsad Ćeman i Zlatko M. Knežević sa suradnicima,

- Njegova Ekscelencija veleposlanik Johann Sattler, šef Delegacije Europske unije u BiH i specijalni predstavnik Europske unije u BiH, kojeg su u posjet primili predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić i dopredsjednici Mirsad Ćeman i Zlatko M. Knežević sa suradnicima,

- Delegacija Ujedinjenih naroda Međunarodnog rezidualnog mehanizma za kaznene sudove u Hagu (Mehanizam) na čelu sa Abubacarrom Tambadouom, pomoćnikom glavnog tajnika UN-a i tajnikom Mehanizma, koju je u posjet primila predsjednica Ustavnog suda BiH Valerija Galić sa suradnicima,

- Njegova Ekscelencija Peter Tejler, veleposlanik, šef Izborne promatračke misije OSCE-ovog Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), kojeg je u posjet primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa suradnicima,

- Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini Christian Schmidt sa suradnicima, koje je u posjet primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa suradnicima,

- Njegova Ekscelencija John Clint Williamson, veleposlanik, predsjedatelj Arbitražnog tribunala za spor o međuentitetskoj liniji razgraničenja u području Brčkog, i Jonathan Mennuti, prvi zamjenik visokog predstavnika i supervizor za Brčko distrikt, koje je u posjet primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa suradnicima,

- Ministar pravde Bosne i Hercegovine Davor Bunoza, kojeg je u posjet primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić,

- Direktor Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEABiH) prof. dr. Almir Badnjević sa suradnicima, koje je u posjet primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa suradnicima,

- Izvjestitelji Parlamentarne skupštine Vijeća Europe za Bosnu i Hercegovinu Zsolt Nemeth (Mađarska) i Aleksandar Nikoloski (Sjeverna Makedonija), u pratnji tajnika Monitoring komiteta Parlamentarne skupštine Vijeća Europe Matthieua Monina, koje je u posjet primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa suradnicama.

U svibnju 2023. godine Ustavni sud su posjetili studenti Pravnog fakulteta Internacionalnog sveučilišta u Sarajevu i studenti/članovi Studentskog zbora Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

U svibnju 2023. godine predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić je posjetila Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru. Tom prilikom je u okviru programa „Dani prava i kriminalistike” održala predavanje studentima Pravnog fakulteta o temi „Ustavni sud Bosne i Hercegovine i njegov ustavnopravni položaj”.

U prosincu 2023. godine Ustavni sud su posjetili studenti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zenici i Pravnog fakulteta Sveučilišta u Sarajevu.

U prosincu 2023. godine predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić posjetila je Pravni fakultet Internacionalnog sveučilišta u Sarajevu. Tom prilikom je sudjelovala u radu konferencije koja je organizirana s ciljem obilježavanja 75. obljetnice Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima i Međunarodnog dana ljudskih prava.

4.3. Stručne konferencije u organizaciji/suorganizaciji Ustavnog suda BiH

U lipnju 2023. godine Ustavni sud je održao konferenciju pod nazivom „Izvršenje odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine“. Tu Konferenciju Ustavni sud je organizirao uz financijsku podršku Ureda Europske unije u BiH i Njegove Ekscelencije veleposlanika Johanna Sattlera, šefa Delegacije Europske unije u BiH i specijalnog predstavnika Europske unije u BiH.

U studenom 2023. godine u Sarajevu je održan Sedmi pravosudni forum za Bosnu i Hercegovinu pod nazivom „Neovisnost i nepristranost pravosuđa“, a u svjetlu izmjena i dopuna Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine. Forum su organizirali Ustavni sud i AIRE centar uz podršku Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH. Forum je otvorila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić.

U studenom 2023. godine u Sarajevu je održan Deseti godišnji regionalni forum o vladavini prava za Jugoistočnu Europu pod nazivom „Uspostava ravnoteže između zaštite podataka i transparentnog pravosuđa: europski okvir“. Forum su organizirale nevladine organizacije AIRE centar i *Civil Rights Defenders* uz podršku Ustavnog suda BiH, Vlade Ujedinjenog Kraljevstva i Švedske agencije za međunarodni razvoj i suradnju. U radu Foruma u ime Ustavnog suda sudjelovali su Valerija Galić, predsjednica, Mirsad Ćeman i Zlatko M. Knežević, dopredsjednici, Ledi Bianku, sudac, Sevima Sali-Terzić, registrar, Erda Začiragić, šefica Kabineta predsjednika, i Ermina Dumanjić, šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu.

5. LJUDSKI RESURSI

Početak ovog izvještajnog razdoblja, tj. 1. siječnja 2023. godine, u radnom odnosu u Ustavnom sudu bilo je ukupno 95 uposlenih, uključujući i četvoro domaćih sudaca. Troje međunarodnih sudaca nije u radnom odnosu.

Tijekom 2022. godine dvojici domaćih sudaca je prestao radni odnos istekom mandata zbog navršenih 70 godina života. Navedene dvije upražnjene pozicije nisu popunjene do momenta izrade ovog izvješća, iako je Ustavni sud pravovremeno inicirao pokretanje procedure izbora. Dodatno, Ustavni sud je na sjednici održanoj 13. srpnja 2023. godine donio odluku o razrješenju dužnosti suca/dopredsjednika Ustavnog suda prije isteka vremena na koje je izabran, na vlastiti zahtjev, zbog odlaska u mirovinu, zaključno sa 2. siječnjem 2024. godine, nakon čega će ostati upražnjeno još jedno mjesto suca. Ustavni sud je 18. srpnja 2023. godine inicirao pokretanje procedure izbora novog suca i za tu poziciju.

U siječnju 2023. godine ostalo je upražnjeno radno mjesto stručnog suradnika u Uredu registrara sporazumnim prestankom radnog odnosa, a u veljači 2023. godine prestao je radni odnos uposlenih na radnom mjestu vozača suca i radnom mjestu lektora zbog odlaska uposlenih u mirovinu. Također, u travnju 2023. godine uposlenoj na poziciji stručnog suradnika za pravne, personalne i opće poslove prestao je radni odnos otkazom uposlene, a u svibnju 2023. godine je ostalo upražnjeno i još jedno radno mjesto stručnog suradnika u Uredu registrara, i to sporazumnim prestankom radnog odnosa.

Navedena radna mjesta popunjena su raspisivanjem javnog konkursa u ožujku (vozač sudaca), u travnju (stručni suradnik u Uredu registrara), te u srpnju 2023. godine (lektor, stručni suradnik za pravne, personalne i opće poslove i stručni suradnik u Uredu registrara).

U studenom 2023. godine započeta je konkursna procedura za prijem u radni odnos prevoditelja i stručnog suradnika za materijalno-financijske poslove na određeno vrijeme (do četiri mjeseca uz mogućnost produljenja do jedne godine). Konkursna procedura je završena i uposleni raspoređeni na radna mjesta u siječnju 2024. godine.

U procesu izrade budžeta za 2023. godinu budžetski zahtjev Ustavnog suda planiran je u iznosu od 9.117.000 KM na bazi 106 uposlenih (98 budžetiranih radnih mjesta i osam dodatno upošljavanje). Međutim, budžetom institucija BiH za 2023. godinu odobren je budžet u iznosu od 8.500.000 KM na bazi 98 izvršitelja. Treba napomenuti da je gotovo cijelu 2023. godinu, zbog velike fluktuacije uposlenih, Ustavni sud radio s manjim brojem izvršitelja, a u konačnici, na dan 31. prosinca 2023. godine, imao je 96 uposlenih, uključujući i četvero domaćih sudaca.

Kvalifikacijska struktura uposlenih (koja odgovara uvjetima u pogledu stručne spreme za konkretna radna mjesta, utvrđena Odlukom o organizaciji Tajništva Ustavnog suda), na dan 31. prosinca 2023. godine, na bazi 96 uposlenih, bila je: 77 uposlenih s visokom školskom spremom (80,2 %), jedan uposleni s višom školskom spremom (1,04 %) i 18 uposlenih sa srednjom školskom spremom (18,75 %). Spolna struktura uposlenih na isti dan je bila: 66 žena (69,25 %) i 30 muškaraca (31,25 %).

Ustavni sud je u 2023. godini, u skladu s potrebama rada i financijskim mogućnostima, te zahvaljujući dijelom i donatorskoj podršci, realizirao 40 edukacija za uposlene, i to učešćem na seminarima, radionicama, obukama i drugim vidovima educiranja (od kojih su neke održane *online*), a u prvom redu u oblasti vladavine prava i zaštite ljudskih prava, odnosno primjene Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. U travnju 2023. godine, u okviru zajedničkog projekta Ustavnog suda BiH i AIRE centra, za pravnike Ustavnog suda organiziran je stručni seminar o temi „Pozitivne obveze države – efikasna istraga po člancima

2., 3. i 8. Europske konvencije”, čiji je cilj bio jačanje kapaciteta Ustavnog suda u zaštiti ustavnih prava u okviru apelacijske nadležnosti. Seminar je održan na Igmanu uz podršku Vlade Velike Britanije.

Dodatno, uposleni su prisustvovali edukacijama i iz oblasti upravljanja ljudskim resursima, finansijskog upravljanja i kontrole, javnih nabava, zaštite osobnih podataka, programskog budžetiranja, upravljanja projektnim ciklusom i pripremom projekata za potrebe programiranja pretpristupne pomoći Europske unije i dr.

U razdoblju 19–20. listopada 2023. godine Ustavni sud je, uz finansijsku podršku Fondacije „Konrad Adenauer“, proveo edukaciju „Utjecaj stresa na motivaciju i radnu učinkovitost“, a u razdoblju 18–20. prosinca 2023. godine provedena je edukacija o temi „Unapređenje interne komunikacije u Ustavnom sudu BiH: povezanost interne komunikacije s motivacijom i radnim učinkom“. Obje edukacije su organizirane za sve uposlene Suda, uz učešće predavača psihologa.

U rujnu 2023. godine jedan pravni savjetnik i jedan stručni suradnik iz Ureda registrara sudjelovali su u 11. ljetnoj školi u Ankari, u organizaciji Ustavnog suda Turske.

6. NORMATIVNA DJELATNOST

Tijekom 2023. godine kontinuirano su analizirani rad i organizacija Tajništva Ustavnog suda s ciljem bolje i efikasnije organizacije rada, primjereno potrebama posla i ostvarenju planiranih ciljeva. Međutim, zbog nedostatka dvojice sudaca kojima je radni odnos i mandat u Ustavnom sudu prestao tijekom 2022. godine, a time i zbog nemogućnosti formiranja Velikog vijeća Ustavnog suda koje u većini slučajeva usvaja sve interne akte Suda, normativna djelatnost tijekom 2023. godine je bila svedena na minimum.

Ustavni sud je 19. lipnja 2023. godine održao izvanrednu sjednicu na kojoj je donio Odluku o izmjeni Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine kojom je brisana odredba članka 39. Pravila.

Predsjednica Ustavnog suda je 16. veljače 2023. godine donijela Odluku o usvajanju Mape poslovnih procesa Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Verzija 2.

Malo vijeće Ustavnog suda je na sjednici održanoj 21. veljače 2023. godine usvojilo Odluku o usvajanju izvješća o popisu Ustavnog suda za 2022. godinu, kao i Odluku o rashodu stalnih sredstava za 2022. godinu, a na sjednici održanoj 23. ožujka 2023. godine usvojilo je Pravilnik o orijentacijskoj normi za rad u Uredu registrara Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Nadalje, tijekom 2023. godine doneseno je nekoliko planskih i izvještajnih dokumenata, i to: Plan kadrova za 2024. godinu, Izvješće o radu Ustavnog suda za 2022. godinu i Izvješće o izvršenju budžeta Ustavnog suda za 2022. godinu (13. srpnja 2023. godine), Plan rada Ustavnog suda BiH za 2024. godinu i Srednjoročni plan rada Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za razdoblje od 2024. do 2026. godine (8. kolovoza 2023. godine).

7. IZDAVAČKA DJELATNOST

U 2023. godini održan je kontinuitet u izdavačkoj djelatnosti Ustavnog suda, te je realizirano tiskanje Biltena Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za 2022. godinu. Ustavni sud je samostalno obavio poslove vezane za pripremu i izdavanje te publikacije. Tiskanje je realizirano finansijskim sredstvima Ustavnog suda.

Bilten Ustavnog suda distribuirao se u sve pravosudne institucije u Bosni i Hercegovini (sudovi, ministarstva, tužiteljstva, VSTV, odvjetničke komore, edukativni centri i sl.), druge relevantne domaće i međunarodne institucije, sveučilišne i pravne knjižnice u Bosni i Hercegovini, te u sve institucije iste ili slične nadležnosti i pravne knjižnice s područja bivše Jugoslavije.

Ustavni sud je zajedno s AIRE centrom bio jedan od suizdavača publikacije „Analiza prakse najviših sudova u BiH u predmetima organiziranog kriminala i korupcije“, koja je financirana sredstvima AIRE centra.

Komisija za publikacije je razmatrala pitanje značajnog poskupljenja poštanskih usluga, posebno međunarodnog poštanskog prometa, te u svezi s navedenim donijela zaključak da će se ubuduće distribucija publikacija Ustavnog suda u inozemstvo vršiti u pravilu elektroničkim putem, dok će se tiskani primjerci distribuirati u pravilu osobno (prilikom službenih posjeta), a samo iznimno poštom.

8. TAJNIŠTVO USTAVNOG SUDA

Tajništvo Ustavnog suda se sastoji od tri temeljne organizacijske jedinice, i to: Kabinet predsjednika, Ured registrara i Ured za opće poslove. U okviru ureda poslovi se grupiraju i organiziraju u odjeljenja, odjele i druge organizacijske jedinice, a unutar njih u referate.

U Kabinetu predsjednika, kojim rukovodi šef, obavljaju se protokolarni poslovi, poslovi u svezi s međunarodnom suradnjom Ustavnog suda BiH, poslovi u svezi s odnosima s javnošću i drugi stručno-operativni i administrativno-tehnički poslovi.

Ured registrara, kojim rukovodi registrar, organiziran je u sljedeće organizacijske jedinice: Odjeljenje za prethodno ispitivanje dopustivosti i signiranje predmeta, Odjeljenje za ocjenu ustavnosti, Apelacijsko odjeljenje, Odjeljenje za ustavnosudsku praksu i Jezični odjel. U Apelacijskom odjeljenju uspostavljena su dva odjela: Odjel za dopustivost i Odjel za meritorno rješavanje predmeta.

U Uredu za opće poslove, kojim rukovodi pomoćnik generalnog tajnika, poslovi se obavljaju u okviru sljedećih organizacijskih jedinica: Pisarnica, Odjel za pravne, personalne i opće poslove, Odjel za finansijske poslove i Odjel za informacijske tehnologije i internetsku stranicu.

8.1. Ustavnosudska praksa

U ovom izvještajnom razdoblju, u okviru Odjeljenja za ustavnosudsku praksu, intenzivno se radilo na ažuriranju prakse Ustavnog suda, te se posebno ističe kontinuirani rad na odlukama

Ustavnog suda, koji je od velikog značaja sa stajališta ustavnosudske prakse s obzirom na to da se tim pregledom obuhvaćaju svi bitni stavovi Ustavnog suda. Pružana je podrška radu uposlenih davanjem informacija o ustavnosudskoj praksi, uključujući i praksu Europskog suda za ljudska prava, te dostavom relevantnih propisa, dokumentacije i stručne literature. Za veliki broj zakona urađena je prečišćena verzija za internu upotrebu. Treba istaknuti pojačane aktivnosti na pripremi i dostavi informacija o presudama Europskog suda za ljudska prava i praksi Ustavnog suda poslije svake sjednice oba suda, te pripremane tjedne informacije, koje su kasnije obuhvaćene jednim dokumentom. Pored pregleda prakse Ustavnog suda, za internu upotrebu kontinuirano je dopunjavan i pregled prakse Ustavnog suda koji je sastavljen prema abecednom pojmovniku, a koji se pokazao kao veoma praktičan.

Sustav ključnih riječi koji se koristi za pretrage odluka Ustavnog suda u 2023. godini koristio se u punom kapacitetu. Kontinuirano je dopunjavan novim ključnim riječima, prema abecednom pojmovniku i Europskoj konvenciji, što se pokazalo potrebnim i to je rezultat nove prakse Ustavnog suda. U bazi podataka Ustavnog suda u 2023. godini kroz različite sustave ključnih riječi obrađeno je 578 odluka Ustavnog suda. Pretraga odluka Ustavnog suda olakšana je korištenjem tog sustava, što je od velike koristi kako za vanjske korisnike internetske stranice Ustavnog suda tako i za internu upotrebu, što doprinosi većoj efikasnosti rada Ustavnog suda u cjelini. Sustav ključnih riječi, također, omogućava izvlačenje podataka o odlukama Ustavnog suda prema različitim kriterijima, što se naročito pokazalo korisnim kada je riječ o pripremi materijala za različite konferencije, odnosno stručne skupove kojima su prisustvovali predstavnici Ustavnog suda.

Na internetskoj stranici Ustavnog suda otvorena je nova kategorija „Pregled prakse Europskog suda za ljudska prava“ u koju su uneseni sažeci najnovijih presuda/odluka Europskog suda za ljudska prava o pitanjima koja mogu biti važna za rješavanje predmeta Ustavnog suda. Pripremljeno je i uneseno na stranicu 17 sažetaka. Sažeci su namijenjeni onima koji rade na odlukama, ali i pravnoj zajednici u širem smislu.

8.2. Knjižnica

Tijekom 2023. godine nastavljen je rad na osuvremenjivanju Knjižnice i ažuriranju *online* kataloga publikacija. Sve publikacije su analitički obrađene po knjižničnim standardima (ISBD[M] i ISBD[S] standardi). Radilo se na povećanju knjižničkog fonda nabavom stručne literature, časopisa i drugih publikacija, te službenih glasila i dnevnih listova.

Knjižnični fond je povećan nabavom novih naslova (aktivno se pratila izdavačka djelatnost kako u Bosni i Hercegovini tako i u inozemstvu) kako bi se na najefikasniji i najbolji način zadovoljile potrebe s kojima se u svom radu susreću suci, pravni savjetnici, stručni suradnici i ostali uposleni u Ustavnom sudu BiH kojima je stručna literatura nužna u njihovom radu, potom razmjenom (koja je posebno razvijena suradnjom s brojnim pravnim knjižnicama u Bosni i Hercegovini i zemljama bivše Jugoslavije) i u vidu poklona. Nastavljena je praksa „međuknjižnične pozajmice“ i na taj način veoma korisna suradnja s drugim knjižnicama i institucijama u BiH i izvan nje, nastavljeno građenje mreže knjižnica za suradnju preko strukovnih udruženja (SEAL, Udruženje knjižničara FBiH, Asocijacija knjižničara, arhivista i muzeologa u Bosni i Hercegovini).

U okviru Knjižnice kontinuirano se pratio dnevni tisak, te ažurirala arhiva tekstova o Ustavnom sudu koji su objavljeni u najtiražnijim dnevnim novinama u BiH. Nastavljeno je dopunjavanje bibliografskog popisa svih odluka Europskog suda za ljudska prava prevedenih na jezike naroda BiH iz cjelokupnog knjižničkog fonda, sve radi uštede vremena na prevođenju određenih stavova Europskog suda za ljudska prava koji su potrebni za rad na odlukama Ustavnog suda. Nastavilo se sa svakodnevnim pružanjem podrške radu stručnog osoblja pronalaženjem i selektiranjem publikacija, stručnih članaka, te svih drugih informacija koje mogu biti korisne.

Nastavljeno je s digitalizacijom najčešće traženih komentara zakona i ostale građe za internu upotrebu.

8.3. Prevođenje i jezična obrada odluka

Jezični odjel je i u ovoj godini kontinuirano radio na poslovima i zadacima prevođenja i lektoriranja odluka i drugih dokumenata Ustavnog suda.

Odjel posreduje u komunikaciji i radu međunarodnih sudaca prvenstveno s Uredom registrara u radu s predmetima, kao i ostalim odjelima u Tajništvu. Odjel dostavlja potrebne prijevode odluka, odgovara na razne zahtjeve/upite međunarodnih sudaca te im je na raspolaganju za sva pitanja koja se tiču njihovog učešća u radu Suda. U skladu s novonastalim okolnostima u kojima su međunarodni suci dodatno angažirani, opseg materijala za prevođenje se povećao. Odluke se kroz SUP unose u bazu podataka na engleskom jeziku i izravno stavljaju na dnevni red na engleskom jeziku za njihovo učešće. U ovoj godini je tako prevedeno preko 6000 prevoditeljskih kartica. Također, na 10 plenarnih sjednica, koliko je održano u ovoj godini, Odjel je osigurao i simultano prevođenje. Po potrebi, u okviru međunarodne suradnje Odjel osigurava i konsekutivno prevođenje.

Odjel je također obavljao i ostale poslove prevođenja za potrebe Kabineta predsjednika, Odjeljenja za ustavnosudsku praksu, Ureda za opće poslove te ostalih odjela i odjeljenja unutar Tajništva Ustavnog suda. U Odjelu je osiguran kontinuitet u usuglašavanju i korekturi prevedenih odluka Ustavnog suda koje se postavljaju na internetsku stranicu Suda na engleskom jeziku, odnosno poduzimaju aktivnosti za redovno ažuriranje internetske stranice.

Odjel vrši poslove lektoriranja usvojenih odluka Ustavnog suda s plenarnih sjednica, internih akata, korespondencije, priopćenja, svih drugih sadržaja za internetsku stranicu, publikacija na bosanski, hrvatski i srpski jezik. U Odjelu je urađeno preko 9000 lektorskih kartica. U ovoj godini Odjel je lektorirao i vršio korekturu tekstova za Bilten za 2022. godinu, preglede sudske prakse Europskog suda za internetsku stranicu, digest, analize izvršenja odluka USBiH i slično.

8.4. Informacijske tehnologije

Tijekom 2023. godine izvršena su značajna unapređenja na arhitekturi informacijskog sustava Ustavnog suda. Nabavom ključne IT opreme i sistemskog softvera stvorene su pretpostavke za organizaciju informacijskog sustava tako što je značajno povećana sigurnost i

pouzdanost sustava, pa je, između ostalog, aktivirana kopija glavnih IT servisa na udaljenoj lokaciji i ona se svakodnevno sinkronizira s primarnom infrastrukturom. Svi servisi su ažurirani na najnovije dostupne verzije (baze podataka, mail server, aplikacijski serveri, domena kontroleri, file server itd.).

Od nabava koje su izvršene tijekom 2023. godine posebno treba istaknuti nabavu softvera za podršku prevođenju u okviru Jezičnog odjela, te sustava za održavanje videokonferencija.

U sklopu redovnih aktivnosti pružana je tehnička podrška uposlenicima, zatim podrška pri pripremi raznih konferencija, seminara i obuka, a prvi put su održane i sjednice Ustavnog suda uz učešće međunarodnih sudaca putem videokonferencijskog sustava.

Sustav upravljanja predmetima je kontinuirano unapređivan, a primarna aktivnost ove godine je bila izrada nove aplikacije u okviru Worda, čime je značajno olakšano upravljanje dokumentima, generiranje sadržaja, razmjena podataka itd. Također, nastavljeno je s unapređenjima u okviru e-komunikacije s odvjetnicima, a tijekom godine izvršena je i registracija i obuka dvadesetak novih korisnika sustava za e-komunikaciju (odvjetnika). Osim navedenog, urađeno je i niz tehničkih poboljšanja i unapređenja funkcionalnosti sustava.

U okviru izdavačke djelatnosti pripremljen je Bilten odluka Ustavnog suda za 2022. godinu (printano i elektroničko izdanje). Internetska stranica je kontinuirano administrirana i dopunjavana novim sadržajima, a posebno treba istaknuti da je dodana i nova kategorija „Pregled prakse Europskog suda za ljudska prava“ kao novi sadržaj na stranici, te da su urađena značajna unapređenja u pregledu prakse Ustavnog suda. Osim navedenog, započete su i aktivnosti na izradi intranet portala Ustavnog suda, čime će se uposlenim u Ustavnom sudu, između ostalog, omogućiti lakši pristup zajedničkim dokumentima (interni akti, zakoni, stručna literatura itd.).

8.5. Pisarnica

Tijekom 2023. godine primljeno je 5497 predmeta iz osnovne nadležnosti Ustavnog suda (32 U i 5465 AP). Registriran je 1151 predmet iz nadležnosti sudske uprave, te primljeno 678 računa i 387 službenih glasnika. Ukupno je tehnički obrađeno 27.937 pismena (odgovori na apelacije, dopune apelacija, obavijesti o izvršenju/neizvršenju, dostava punomoći i dr.).

Istodobno, iz Ustavnog suda je otpremljeno 17.787 pismena (obična i preporučena pošiljka 5603, osobna dostava 1792, faks 267 i elektronička otprema 10.125). Elektronička otprema tijekom 2023. godine iznosila je skoro 60 % ukupne otpreme, što je 20 % više u odnosu na prethodnu godinu.

U skladu s Pravilnikom o elektroničkoj komunikaciji Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, kojim je propisano da se elektronička komunikacija može ostvarivati, između ostalog, i putem elektroničke pošte i putem web-aplikacije, povećan je broj odvjetnika koji su se opredijelili za komunikaciju s Ustavnim sudom putem web-aplikacije. Tijekom prošle godine na taj način primljen je 3321 dokument.

Na temelju pozitivne prakse elektroničke komunikacije koja je prethodnih godina ostvarena s Vrhovnim sudom RS, Vrhovnim sudom FBiH i Apelacijskim sudom Brčko distrikta, Ustavni sud je 2023. godine pozvao sve kantonalne i općinske/osnovne sudove da svu

međusobnu komunikaciju obavljaju isključivo elektroničkim putem. Na poziv se odazvao 51 sud, što je dodatno doprinijelo efikasnosti i ekonomičnosti postupaka.

Tijekom 2023. godine arhivirano je 1510 predmeta. Izlučena je bezvrijedna registratorska građa nastala u razdoblju od 2017. do 2020. godine (8342 AP predmeta). Izvršena je revizija arhiviranih predmeta sudske uprave nastale u ranijem razdoblju, te retroaktivno skenirani predmeti s trajnim rokom čuvanja.

Započeto je revidiranje tipologije dokumenata u predmetima sudske uprave, te se okončanje i primjena očekuju početkom 2024. godine.

8.6. Javnost rada

I u 2023. godini Ustavni sud je posvetio pažnju unapređenju transparentnosti i javnosti svog rada poduzimanjem brojnih aktivnosti čiji je cilj bio sveobuhvatnije i pravovremeno informiranje javnosti o radu Suda.

Internetska stranica Ustavnog suda se kontinuirano dopunjava novim sadržajima i ažurira se postojeći sadržaj. Tijekom godine internetska stranica je kontinuirano ažurirana priopćenjima za javnost izdanim nakon svakog značajnijeg događaja u svezi s radom Suda. Redovno se objavljuju priopćenja o zakazanim sjednicama Suda s dnevnim redom, te priopćenja o okončanim sjednicama u okviru kojih se daje poseban osvrt na predmete koji su značajni s aspekta sudske prakse, odnosno za koje se procijeni da postoji povećan interes javnosti. Sve odluke usvojene na sjednicama se, u pravilu u roku od 48 sati, objavljuju na stranici. Priopćenja za javnost se izdaju i nakon svakog drugog značajnijeg događaja, kao što je izbor novih sudaca, događaji u svezi s međunarodnom i institucionalnom suradnjom i sl. Redovno su objavljivani dokumenti o procedurama javnih nabava, konkursima za popunu upražnjenih radnih mjesta, te ostali relevantni dokumenti (izvješća, interni akti relevantni za javnost i sl.). U rubrici Izdavaštvo nastavljeno je uvrštavanje linkova za izdanja publikacija Ustavnog suda u PDF formatu.

Na zahtjeve za pristup informacijama u pravilu se odgovaralo prije isteka rokova propisanih Zakonom o slobodi pristupa informacijama i Vodičem o pristupu informacijama u Ustavnom sudu BiH. Na većinu zahtjeva za pristup informacijama odgovoreno je na neformalni način u skladu sa člankom 4.1. Vodiča (informacije općeg karaktera i informacije koje je Ustavni sud službeno objavio). U odnosu na deset zahtjeva za pristup informacijama donijeto je formalno rješenje, i to devet kojima je odobren pristup informacijama i jedno kojim je djelomično odobren pristup traženim informacijama (Sud nije raspolagao informacijama za cjelokupno traženo razdoblje).

9. OSTALE AKTIVNOSTI

U svibnju 2023. godine Ustavni sud je dobio Izvješće Ureda za reviziju institucija BiH o obavljenoj financijskoj reviziji Ustavnog suda BiH za 2022. godinu. Mišljenje neovisnog revizora se daje na temelju provedene financijske revizije koja obuhvaća reviziju financijskih izvješća i, u svezi s tom revizijom, reviziju usklađenosti aktivnosti, financijskih transakcija i

informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima. U svezi s navedenim, u Izvješću je dano sljedeće mišljenje:

„Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji Ustavnog suda prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31. decembar 2022. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja...

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Ustavnog suda za 2022. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za datu reviziju.“

U studenom 2023. godine Ured za reviziju je proveo prethodnu reviziju, a nakon provođenja završne revizije (koja je zakazana za ožujak 2024. godine) bit će sačinjeno i Ustavnom sudu dostavljeno izvješće o obavljenoj finansijskoj reviziji Ustavnog suda BiH za 2023. godinu.

Ustavni sud je sačinio svoje Godišnje izvješće o finansijskom upravljanju i kontroli, te ga u veljači 2023. godine dostavio Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva financija i trezora BiH (CHJ) putem propisanog obrasca i namjenske PIFC aplikacije.

Ustavni sud nastoji u što većoj mjeri postupati po preporukama i zaključcima nadležnih institucija u svezi s uspostavom i razvojem finansijskog upravljanja i kontrole te ga unaprijediti. Od značajnijih aktivnosti u toj oblasti u 2023. godini može se istaknuti mapiranje poslovnih procesa u Uredu registrara i izrada Verzije 2 Mape poslovnih procesa koja je unesena u PIFC aplikaciju.

Nastavljena je realizacija aktivnosti koje proizlaze iz Plana potreba rekonstrukcije i adaptacije prostorija Ustavnog suda BiH, koji je usvojilo Veliko vijeće 2020. godine. U okviru tih aktivnosti u 2023. godini je u potpunosti realiziran projekt adaptacije istočnog aneksa (realizacija počela 2019. godine).

Budući da je projektom adaptacije zapadnog aneksa predviđeno da se u okviru aneksa osigura adekvatan knjižnični prostor, prostor za trajnu arhivu, prostor za zaštićene podatke i server soba, tijekom godine su provedene nužne pripremne aktivnosti. Angažiran je Institut za materijale i konstrukcije pri Građevinskom fakultetu u Sarajevu za izradu elaborata o stanju i nosivosti konstrukcije prostorija zapadnog aneksa. Rezultati elaborata ukazuju da je za provođenje adaptacije na planirani način nužno ojačavanje pojedinih dijelova aneksa, odnosno izrada projekta ojačavanja. Također, kako bi se osiguralo da su buduća prostorija za zaštićene podatke i server soba izgrađeni u potpunosti u skladu sa zakonskim obvezama i standardima u pogledu uvjeta koje te prostorije moraju ispunjavati, ostvarena je komunikacija s Ministarstvom sigurnosti BiH, koja će se nastaviti i u tekućoj godini.

U fazi pripreme planskih budžetskih dokumenata za 2023. godinu Ustavni sud se obraćao Službi za zajedničke poslove institucija BiH (SZPI) zahtjevom da u okviru svojih planskih budžetskih dokumenata uključi potrebe Suda u svezi s održavanjem zgrade čija realizacija je u nadležnosti SZPI. Ustavni sud je obaviješten da je SZPI u 2023. godini proveo postupak nabave radova u okviru kojeg će početkom 2024. godine biti izvršena rekonstrukcija dva toaleta u

prostorijama Ustavnog suda. U takvim okolnostima Ustavni sud je bio prinuđen iz vlastitih sredstava provesti više aktivnosti u svezi s održavanjem zgrade – rekonstrukcija preostalih šest toaleta, sanacija parketa i sanacija vrata. Također, i ove godine, zbog nemogućnosti SZPI da osigura sredstva za čišćenje i higijenski materijal, Sud je taj materijal nabavljao iz vlastitih budžetskih sredstava. Istodobno, uposleni SZPI su pružili značajnu pomoć u pripremi tenderske dokumentacije, te u praćenju realizacije (vršenje nadzora) u postupcima nabave radova.

Zaključak Predsjedništva Bosne i Hercegovine iz 2004. godine kojim je uređeno pitanje raspodjele prostora (prema kojem se sve prostorije na trećem katu stavljaju na raspolaganje Ustavnom sudu) i dalje nije u potpunosti realiziran budući da je Državna komisija za granicu BiH, i pored više puta ponovljenih inicijativa i urgencija, nastavila koristiti jednu prostoriju. Ustavni sud tijekom 2023. godine nije inicirao rješavanje tog pitanja.

10. FINACIJE USTAVNOG SUDA

U Odjelu za financijske poslove u 2023. godini obavljani su svi računovodstveni i financijski poslovi u svezi s planiranjem, analizom i izvršenjem budžeta Ustavnog suda, financijsko izvješćivanje o izvršenju budžeta za 2022. i 2023. godinu, strateško planiranje, poslovi javnih nabava, kao i ostali materijalni poslovi.

Zakon o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine (Zakon o budžetu) za 2023. godinu usvojen je 31. ožujka 2023. godine, tako da je Ustavni sud u prvom tromjesečju 2023. godine poslovao u skladu s Instrukcijom o privremenom financiranju institucija BiH, koju je donijelo Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: MFT), a u okviru $\frac{1}{4}$ budžetskih sredstava odobrenih u Zakonu o budžetu za 2022. godinu.

Zakonom o budžetu za 2023. godinu Ustavnom sudu su odobrena sredstva u iznosu od 8.500.000 KM na bazi 98 izvršitelja, što je manje od zahtjeva Ustavnog suda za dodjelu sredstava iz budžeta za 2023. godinu koji je iznosio 9.117.000 KM na bazi 106 izvršitelja.

U navedenim okolnostima, a s ciljem neometanog i efikasnog funkcioniranja Suda, pristupalo se planiranju i trošenju raspoloživih sredstava polazeći od prioriternih obveza koje proizlaze iz Srednjoročnog plana rada Ustavnog suda BiH za razdoblje 2023–2025. godine i Plana rada Ustavnog suda BiH za 2023. godinu.

U uvjetima privremenog financiranja institucija BiH tijekom prvog tromjesečja 2023. godine Ustavni sud je dostavio MFT-u Operativni plan rashoda za razdoblje siječanj – ožujak 2023. godine u skladu s Instrukcijom MFT-a o privremenom financiranju institucija BiH. U travnju 2023. godine, nakon usvajanja Zakona o budžetu, Ustavni sud je dostavio Konačan operativni plan rashoda za 2023. godinu, kao i namjensku strukturu izdataka za nabavu stalnih sredstava u 2023. godini.

U kolovozu 2023. godine MFT je dao suglasnost na izmjenu odobrene namjenske strukture kapitalnih izdataka za 2023. godinu s ciljem realizacije nabave opreme za prijenos podataka i glasa koju Sud nije mogao realizirati u okviru odobrenih sredstava za tu namjenu zbog porasta cijena na tržištu. U rujnu 2023. godine Ustavni sud je prodao službeno motorno

vozilo, pri čemu je ostvaren primitak od 25.601 KM, što je za 15.601 KM više od iznosa planiranog primitka u Zakonu o budžetu za 2023. godinu. U listopadu 2023. godine MFT je dao suglasnost na izmjenu namjenske strukture kapitalnih izdataka i kompletan iznos primitka od prodaje službenog vozila preusmjerio na nabavu novog službenog vozila, a razliku sredstava iskoristio za nabavu videokonferencijskog sustava nužnog za održavanje elektroničkih/kombiniranih sastanaka/sjednica.

Također, u listopadu 2023. godine Ustavni sud je podnio zahtjev MFT-u za prestrukturiranje rashoda, koji je odobren 23. listopada 2023. godine. Ostvarene uštede na kategorijama bruto plaća i naknada, telefonskih i poštanskih usluga i usluga prijevoza i goriva preusmjerene su na sljedeće kategorije:

- putne troškove s ciljem realizacije edukacije uposlenih koja je održana u Mostaru u prosincu 2023. godine
- izdatke za tekuće održavanje s ciljem restauracije dotrajalih vrata i podnih obloga, kao i za održavanje softvera
- ugovorene i druge posebne usluge s ciljem osiguranja sredstava za redovne troškove reprezentacije, usluge stručnog obrazovanja i ostale nespomenute usluge i dadžbine
- kapitalne izdatke s ciljem osiguranja sredstava za zamjenu dotrajalih staza/tepiha u hodniku Suda, nabavu softvera za prevođenje te rekonstrukciju dotrajalih mokrih čvorova u prostorijama Ustavnog suda.

U svezi s tim, MFT je ponovno dao suglasnost na izmjenu namjenske strukture kapitalnih izdataka za 2023. godinu, a jedan dio navedenih aktivnosti u svezi s kapitalnim izdacima je realiziran u prosincu 2023. godine.

Konačno, 30. studenog 2023. godine dana je suglasnost na još jednu izmjenu namjenske strukture kapitalnih izdataka kako bi se uštede ostvarene u okviru nabave opreme iskoristile za nabavu dodatnog namještaja, računara i ostale opreme (pametna ploča).

U okviru poslova u svezi s planiranjem, analizom i izvršenjem budžeta, obavljene aktivnosti se odnose na:

- Instrukciju 1 – DOB – dokument okvirnog budžeta institucija BiH za razdoblje od 2024. do 2026. godine (travanj 2023. godine)
- Instrukciju 2 – zahtjev Ustavnog suda za dodjelu sredstava iz budžeta za 2024. godinu (kolovoz 2023. godine) i
- Korigirani zahtjev za dodjelu sredstva iz budžeta za 2024. godinu (rujan 2023. godine).

Praćenje izvršenja budžeta odnosilo se na kvartalno, polugodišnje i godišnje izvješćivanje u skladu sa Zakonom o financiranju institucija BiH i Pravilnikom o financijskom izvješćivanju u institucijama BiH (Godišnje izvješće o izvršenju budžeta za 2022. godinu – ožujak 2023. godine, Tromjesečno izvješće o izvršenju budžeta za 2023. godinu – travanj 2023. godine, Šestomjesečno izvješće o izvršenju budžeta za 2023. godinu – srpanj 2023. godine i Devetomjesečno izvješće o izvršenju budžeta za 2023. godinu – listopad 2023. godine). Interno izvješćivanje rukovodstva Ustavnog suda vršilo se na mjesečnoj osnovi (izvješća o trošenju sredstava reprezentacije i evidencije o korištenju službenih vozila), tromjesečnoj osnovi (izvješća o korištenju službenih fiksnih i mobilnih telefona) i na polugodišnjoj osnovi (Izvješće

o realizaciji Plana nabava), dok se u okviru Odjela kontinuirano analizom raspoloživih sredstava pratila dinamika rashoda i izvršenje.

U okviru srednjoročnog planiranja sačinjen je dio Srednjoročnog plana rada Ustavnog suda za razdoblje od 2024. do 2026. godine, a koji se odnosi na financijske aktivnosti, kao i financijski aspekt Akcionog plana Srednjoročnog plana rada.

Tijekom 2023. godine Ustavni sud je redovno podnosio zahtjeve za refundaciju isplaćenih naknada za bolovanje preko 30, odnosno 42 dana. Ukupna vrijednost podnijetih zahtjeva za refundaciju bolovanja u 2023. godini iznosi 36.692,66 KM. Podnesena su ukupno 22 zahtjeva, od čega jedan Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, dva Zavodu zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona i 19 Zavodu zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, od čega:

- refundacija bolovanja preko 30 dana RS – 2.813,60 KM
- refundacija bolovanja preko 42 dana FBiH (Zeničko-dobojski kanton) – 2.422,08 KM
- refundacija bolovanja preko 42 dana FBiH (Kanton Sarajevo) – 31.456,98 KM.

U okviru poslova javnih nabava u 2023. godini Planom nabava planirane su nabave ukupne vrijednosti od 765.658,00 KM bez uračunatog PDV-a. Dodijeljeno je ukupno 208 ugovora u ukupnoj vrijednosti od 519.462,26 bez PDV-a, te provedena četiri postupka nabave za neprioritetne usluge po Aneksu 2 Zakona o javnim nabavama u ukupnoj vrijednosti od 38.425,89 KM bez PDV-a. Dodatno, realizirani su i okvirni sporazumi iz 2022. godine za: aviokarte 28.934,04 KM, gorivo 8.445,21 KM, servis službenog vozila „Passat“ 1.753,95 KM i poštanske usluge 14.298,40 KM (vrijednosti s uračunatim PDV-om).

Od ukupno 208 ugovora za postupke javnih nabava, 85 postupaka su nabave roba, 122 su postupci nabave usluga i jedan postupak nabave radova. Struktura provedenih postupaka i zaključenih ugovora obuhvaća sljedeće vrste postupaka i iznose u KM sa uračunatim PDV-om:

- 1 otvoreni postupak ukupne vrijednosti od 126.352,15 KM
- 13 konkurentskih zahtjeva ukupne vrijednosti od 320.013,14 KM (dva konkurentska zahtjeva su poništena te nisu uvrštena u ukupni zbir). Također, provedena su i dodatna tri konkurentska zahtjeva u ukupnom iznosu od 23.112,02 KM, ali se njihova realizacija odnosi na 2024. godinu pa taj iznos nije ušao u konačni zbir vrijednosti dodijeljenih ugovora.
- 1 pregovarački postupak bez objave obavijesti u vrijednosti od 20.665,30 KM
- 193 postupka izravnog sporazuma ukupne vrijednosti od 160.555,78 KM.

Neprioritetne usluge iz Aneksa 2 Zakona obuhvaćaju ugostiteljske usluge, usluge hotelskog smještaja, usluge stručnog usavršavanja i usluge korištenja *Priority Passa*, a od posljednjeg kvartala 2023. godine obuhvaćaju i poštanske usluge.

Nabave kapitalnih sredstava ostvarene su u 18 postupaka ukupne vrijednosti od 391.579,15 KM sa uračunatim PDV-om.

U okviru poslova javnih nabava u rujnu 2023. godine prodano je službeno vozilo Ustavnog suda marke „Audi“ putem javnog nadmetanja – licitacije sustavom zatvorenih ponuda i postignuta cijena od 25.601,00 KM.

U 2023. godini zaprimljene su dvije žalbe na tendersku dokumentaciju – jedna žalba je usvojena (rekonstrukcija mokrih čvorova), a druga žalba je odbačena pred Uredom za razmatranje žalbi (nabava klima-uređaja).

Prilog: Statističko izvješće o radu na predmetima u 2023. godini